

KYST-NORGE i Båthallen

Sommeren 2019

Norsk Maritimt Museum, Bygdøyens, Oslo

Siste fase i fornyelsen av museet er **Sunderveis. Båthallen skal gjenåpnes for helårsdrift før sommersesongen 2019 med utstillinger, møtestedsfasiliteter og et rikt publikumstilbud.**

Kystfolket og båtene

I kyst- og havlandet Norge har folk og båter vært tett forbundne. Bli med på en reise gjennom 500 års norsk kysthistorie med unike arkeologiske funn og museets makeløse båtsamling. Utforsk kysten og kystfolk gjennom ny og annerledes panoramafilm. Gjennom arrangementer og aktiviteter for barn, familier og unge blir Båthallen en arena for handlingsbåren læring og opplevelser. Hallen skal vi gi kunnskap om båtens egenskaper, hva som preget kystfolkets liv, hva levde de av og hvilke håndverk de behersket– samt vise båtene som plattform og arena i arbeidslivet og båtens rolle som samfunnsbygger og kulturskaper. I denne teksten presenteres kort de grep og valg som er gjort for å realisere prosjektet.

Hva skal hallen romme?

Det blir et allsidig og rikt tilbud:

- Et godt utvalg fra båt- og gjenstandssamlingene
- Bygging av arkeologiske båtfunn
- Faste utstillinger med tablåer
- Panoramafilm om båten og Kyst-Norge
- Sone med skiftende utstillinger
- Levendegjøring: Tilrettelegge for handlingsbåren læring og aktiviteter
- Kystdialoger: Møteplass for lag og foreninger
- Faglige og kulturelle arrangement
- Gode forhold for omvisninger
- Mulighet for mottagelser, konsert og drama

Hovedmålgrupper:

Barn & unge, både i følge med skole og familie, Østafjellsfolk, uten- og innenlandske turister samt godt voksne menn

Tematiske tablåer

Vi vil skape en monumental utstilling og vise annerledesheten i det før-mekaniske livet gjennom tablåer, panoramafilm, gjenstander fra samlingen, store billedflater og digitale formidlingsstasjoner med foto, filmer og billedspill. Det levde livet trer frem gjennom brede særtrekk og lokale forskjeller og variasjoner.

Helårsfiske

Bynært helårsfiske, fangst av brisling og makrell og binæringer som eksport av trelast og is samt saltkoking.

Renessansens frakteskibe som forbandt byer, landsdeler og bragte kulturimpulser fra fjerne kyster.

Sesongbasert sildefiske

Vårsildfiske, produksjon av klippfisk, transport og handelsveier med fisk langs kysten og ut av landet – og jakt og fangst på egg og fugl samt tønneakeri.

Sesongbasert torskfiske

Fra nord og sør møttes båter og mannskap til Lofotfiske. Selv om enorme mengder tørrfisk ble produsert og eksportert, måtte fiske kombineres med jordbruk.

Tablåene: Folket, livet og båtene

Den enkelte båt og grupper av båter skal vise det spesifikke for opphavsregionen. Samtidig skal formidlingen være rikholdig og nyansert. Dette gjør vi ved å benytte:

- Kystens mangesysleri blir fremtredende, sammen med fisket, for å vise innsatsen til både kvinner, menn og barn
- Slående og gripende personhistorier med et mangfold i livsfaser, livserfaringer, leveformer, risiko, frykt, glede og trosforestillinger
- Andre temaer blir: båten som gårdsredskap, båten i kommunikasjon, seiling, etnisitet
- Gjenstander settes inn i fortellingene
- Hovedfortellingen dekker 500 års kysthistorie, men vi har også rom for dagens og morgendagens diskusjoner og mht. miljø, ressurser, forurensning og klima
- Mens ressurser og temaer blir en samlende tråd, vil det også være mulig å se båtene gjennom en geografisk/typologisk tilnærming
- Marine ressurser og sjøfart har i lange tider skapt oversjøiske forbindelser og impulser
- Vi tar med dagens aktive båtbrukere
- Foto, illustrasjoner, billedspill og videosnutter (KulturPunkt som digital plattform)

Båtsamlingen

Intet annet museum enn oss kan vise et rikt utvalg av småbåter fra hele vår lange kyst – samt fra innsjøer og vassdrag. Båthallen vil romme alt fra båttypen knyttet til de store fiskeriene, via samiske elvebåter og eksempler på småbåter i lokal og regional transport og daglig arbeid.

Utstillingen vil gi en innføring i den rike variasjonen i norske båttypen, om spesialiseringer, båtbyggertradisjoner, materialer, roing og seiling. To arkeologiske båtfunn, et flatt slik det ble gravet opp – og et oppbygget i form, utdypet båt-historien og variasjonene.

Spektakulær panoramafilm

I tyve år har panoramafilmen i Supervideografen vært besøkenes introduksjon til Norskekysten og vår kyst- og sjøfartshistorie på Norsk Maritimt Museum.

I en ny og annerledes panoramafilm skal vi nå vise kysten og kystens folk og historie fra båtene og båtfolkets perspektiv – i Båthallen. Filmen skal spenne fra heftig seilas og farefullt fiske, til båtens mangfoldige bruksområder blant kvinner og menn, unge og eldre. Filmfortellingen kobles til tablåene gjennom bruk av lys og andre effekter.

Aktivitet og handlingsbåren læring

Etter konservering og frysetørring skal en av renessansebåtene utgravet i Oslo oppbygges til opprinnelig form. Byggingen skal foregå i hallen og arkeologer, konservatorer og båtbygger vil formidle til publikum underveis i prosessen.

Vi knytter vårt båtbyggeri BåtLab'en til prosjektet og bringer flere former for aktiviteter inn i formidlingen. I Båthallen skal skolebarn og turister få spikke, lære om treslagenes egenskaper, redskaper og teknikker – og hvordan disse faktorene har vært omdannet til båtbyggingens edle kunst.

Fjorden Østafjells

Oslofjorden ligger rett utenfor Båthallen. Vi utvikler et separat prosjekt med tanke på å kunne tilby typiske østnorske kystaktiviteter og tilbud som fiske med fast redskap, drift av et saltkokeri med saltbu og hyggelige roturer og seiling i farleia i kjølvannet etter biskop Jens Nilsson, basert på hans beretninger (1593-97).

Møtested og båtliv

Uteområdet, fjorden og frivillige skal sammenbinde utstillingene, båtsamlingen, aktiviteter med *Vaaghals*-kopien, skonnerten *Svanen*, *Sjøhuset*, naustene og de tradisjonelle fritidsbåtene i Gjøhavn.

Finansiering

Beregnet kostnad er 42. mill. kr. (tilsagn i februar 2017: 39,5 mill. kr.) fra Kulturdepartementets midler til kulturbygg, Bergesenstiftelsen, Sparebankstiftelsen og betydelig egeninnsats.

Omfang

Nettoareal er i Båthallen er 903m², hvorav 868m² er disponert til utstillinger – fordelt på 736 m² på hovedplanet og 136 m² på mesaninen.

Hallen måler 15,5m fra gulv til møne, mens langsidene er 45m og kortsidene 16,5m. Østsidens bånd med vinduer er 15 m lange og avstanden mellom taksperrene ca. 5m. Fra gulv til mesanin er det 2,5m høyt og takvinkelen er 60°.

Rehabilitering

Båthallen var museets første bygg og stod ferdig i 1958. Hallen har vært stengt for publikum siden 2009. Det er nå påkrevet å oppgradere til dagens standard. Vi må skifte gamle og ødelagte vinduer samt etablere nytt el- og alarmsystem, sikre vann, avløp og få oppvarming av bygget. Setningsskader skal utbedres og hallen må isoleres for å gi båter, gjenstander og publikum et godt miljø.

Illustrasjoner og fotografier: **Side 1-I:** Visualisering av Båthallen, 2015-plan ved PML Arkitektur as ||| **Side 1-I:** "Krabbefiskere", olje på lerret, malt i 1911 av Wilhelm Otto Peters – foto Odd-Geir Sæther/NMM og *Vaaghals*, replika av renessanseskute under seilas i Indre Oslofjord, foto Båtlaget Vaaghals ||| **Side 2-I:** Sild heises ombord og Fiskeværet Reine i Lofoton, begge foto Anders Beer Willse/Dextra Photo ||| **Side 2-III:** *Portarenga* seiler ved Svenner i Oslofjorden, foto Heidi Thøni Sletten/NMM ||| **Side 3-I:** Professor emeritus Arne Emil Christensen lager årer til rekonstruksjonen *Vaterland I* i Båtlab'en, foto John Douglas/NMM ||| **Side 3-II til III:** To motiver fra Gjøahavn og tradisjonsbåtene utenfor Båthallen, samt seilas med nybygget båt i Barnas Båtverksted, alle foto Espen Wæhle/NMM ||| **Side 4:** Fembøring, Alta, foto Anders Beer Willse/Norsk Folkemuseum.